

Lahti

Lausunnot, kommentit, kannanotot, aloitteet

– Mitä ne ovat ja miten ne laaditaan?

11.11.2025

vanhus- ja vammaisneuvostojen ja nuorisovaltuuston yhteiskokous

juristi Anu Valtavaara, lakipalvelut

Lausunto

- Vaikuttamistoimielimen kanta/näkemys/mielipide, joka annetaan päätöstä tekevälle viranomaiselle sen **pyynnöstä** ja määräajassa päätöksenteossa huomioitavaksi.
- Yleensä pohjana jokin lausuntomateriaali (esim. suunnitelma, valtuustoaloite).

Lausunnon rakenne/sisältö

- **Lyhyt avaus**, esim. [Vammais- ja vanhusneuvostojen lausunto Lahden suunta -työn 2021–2025 ehdotuksesta](#):
 - *"Lahden kaupungin vammais- ja vanhusneuvostoilta on pyydetty lausuntoa Lahden suunta - työn 2021–2025 ehdotuksesta. Vammais- ja vanhusneuvostot ovat käsitelleet asiaa yhteiskokouksessa, joka järjestettiin 19.6.2024 teamsin välityksellä."*

- Selkeästi ilmaistu kanta. Esim. [Lahden nuorisovaltuuston lausunto valtuustoaloitteeseen maksuttoman ehkäisyn järjestämisestä alle 25-vuotiaille](#) (OHJ 12.12.2018 § 47):
 - *"Lahden nuorisovaltuusto pitää aloitetta kokonaisuudessaan todella hyvänä."*
- Perustelut lisäävät lausunnon painoarvoa
 - [edellinen jatkuu] *"...Siinä oli huomioitu kaikki ehkäisymuodot, jotka antavat mahdollisimman monelle mahdollisuuden ehkäisyn käyttöön. Lisäksi aloitteessa oli huomioitu ilmaisesta ehkäisystä tulevat hyödyt, kuten sukupuolitautilien väheneminen."*
- Huomiot, huolet, ehdotukset, toiveet. Mitä ei ole selvitetty riittävästi? Mitä uusia näkökulmia tai ajatuksia olisi tarpeen lisätä?

Kommentti

- Kommentti ei ole juridisesti, eikä hallinnollisestikaan vakiintunut termi, mutta sitä voidaan käyttää
 - Näkyy Lahdessa lähinnä kaavapäätöksissä
- Yleiskielinen merkitys: yksittäinen lyhyt huomio, muistutus, kannan ilmaus
 - esim. *"Vammaisneuvosto huomauttaa, että asian valmistelussa tulisi kiinnittää laajemmin huomiota esteettömyyteen."*
- Lyhyt perustelu tai ei perustelua ollenkaan
- Käyttö:
 - a) vaihtoehtoisena terminä lyhyelle lausunnolle tai muistutukselle
 - b) vaikuttamistoimielimen sisäisessä työskentelyssä, esim. kommentoitaessa lausuntomateriaalia

→ Kommenttien koonti lausunnoksi, esim. KH 30.11.2020 § 326, liite 4

*"Lahden Nuorisovaltuusto 12.11.2020
LIISU-työryhmä*

Lahden tulevaisuuden liikenne ja katukuva

- *Tulevaisuudessa liikutaan kävellen tai pyörällä. Bussit ja autot nykyään vaikeuttavat pyöräilyä.*
- *Keskustan pyöräilyteitä selkeytettävä.*
- *Kaikkien teiden ylläpitoa pitää parantaa. (esim. talvella)*
- *Nykyinen Hämeenlinnantie / Mannerheiminkatu vaarallinen ja liikaa rekkoja.*
- *Keskustasta toivotaan rauhallisempaa.*
- *Kahviloiden lisäksi monipuolisempaa tekemistä.*
- *Lisää kasveja ja värejä keskustaan. Harmaat betonihirviöt pitää muuttaa värikkäiksi ilopilkuiksi.*
- *Pienten koululaisten liikkuminen vaarallista keskustassa"*

Kannanotto

- Vaikuttamistoimielimen **oma-aloitteisesti** antama näkemys
- Uusi ajatus tai ehdotus, joka tarkoituksena on **herättää keskustelua**
- Voidaan lähettää laajalla jakelulla
- Ei yleensä saata asiaa hallintoasiaa vireille, mutta näkemys otetaan huomioon jatkossa
- Viedään tiedoksi toiminnasta vastaavalle toimielimelle (kh, Itk: ”Tiedoksi merkittävät asiat”)
- [Vanhusneuvoston kannanotto valmistautumiseen sähköisen asiainnin eli suomi.fi-verkkopalvelun käyttöönottoon 1.1.2026](#)
 - Huolen ilmaus, ”eniten askarruttaa...”
 - Tuodaan esiin myös positiivisia puolia
- [Eteläisen kumppanuuspöydän ja Lahden kaupungin vanhusneuvoston kannanotto 28.5.2025: Monitoimikeskus Takataskun toiminta on turvattava](#)
 - Huolen ilmaus ja pyyntö selvittää asiaa
- [Lahden vammais- ja vanhusneuvostojen sekä nuorisovaltuuston kannanotto 3.4.2025: Pelisäännöt selkeiksi sähköpotkulaudoille](#)
 - laaja-alainen ehdotus pelisäännöiksi
- [Lahden vanhus- ja vammaisneuvoston sekä nuorisovaltuuston kannanotto 12.5.2022 § 5: Kevyen liikenteen väylien talvikunnossapito](#)
 - ”Pitää tärkeänä”, priorisointiehdotus, ”huomioitavaa myös...”

Aloite

- Taustana kuntalaisen aloiteoikeus (KuntaL 23 §). Vaikuttamistoimielimien aloitteet on mainittu lainvalmisteluasiakirjoissa.
- = Vaikuttamistoimielimen **oma-aloitteisesti** tekemä **konkreettinen ehdotus** toimenpiteestä tai asian vireillepanosta viranomaiselle
- Perustelut ovat tärkeitä.
- Käsitellään kuten kuntalaisaloite. Hallintosääntö:
 - *"Aloite on sen viranomaisen käsiteltävä, jonka tehtäväalueelle aloitetta koskeva asia kaupungissa kuuluu.*
 - *Aloitteen tekijälle on ilmoitettava aloitteen johdosta suoritettut toimenpiteet."*
- Viranhaltija laatii vastauksen (selvitys) vaikuttamistoimielimelle.
 - [Vammaisneuvoston aloite erityisryhmille suunnatusta uinti- ja kuntosalikortista 20.5.2025 ja liikuntapalveluiden vastaus aloitteeseen](#)
- Aloite ja vastaus viedään tiedoksi ylemmälle toimielimelle.
- Toimielin käsittelee asian, jos se kuuluu sen tehtäväalueeseen
 - [Vammaisneuvoston esitys \(aloite\) bussinkuljettajien kokemuskoulutuksesta 29.3.2022](#)
 - ja [Joukkoliikennelautakunnan vastaus 15.11.2022 § 56](#)

Vinkkejä tekstien laatimiseen

- Edustamanne ryhmän näkökulma:
 - miten asia vaikuttaa arkeen, osallisuuteen, turvallisuuteen, saavutettavuuteen jne.?
- Selkeä ja ytimekäs
 - julkistaan yleensä päätösasian liitteenä
- Viittaukset lainsäädäntöön tai strategiaan ovat hyvä lisä, mutta eivät mitenkään välttämättömiä.
- Talousvaikutuksiin ei tarvitse ottaa kantaa, mutta niiden merkitys on hyvä tiedostaa.
- Tietolähteet – onko olemassa tutkittua tietoa tai viiteryhmänne kansallisia julkaisuja?
 - Esim. Vanhustyön liiton, Vammaisfoorumi, Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto, ym.

Yhteenveto

Tyyppi	Ominaispiirteet
Lausunto	Näkemyks asiaan. Annetaan pyynnöstä. Perustelut suositeltavia.
Kommentti	Yksittäinen, lyhyt huomio. ”Kantojen koonti” lausunnoksi ok.
Kannanotto	Mielipide. Keskustelun avaus. Useita vastaanottajia.
Aloite	Konkreettinen toimenpide-ehdotus. Perustelut tärkeitä

Kiitos. Kysymyksiä?

juristi Anu Valtavaara
lakipalvelut, Lahden kaupunki
anu.valtavaara@lahti.fi